

LÄRARNAS FORSKNINGSKONVENT har anordnats för andra gången av Lärarförbundets vetenskapliga råd. Det hölls den 14 maj 2012 och där deltog lärare, skolledare och forskare. Under dagen belyste rådets ledamöter med olika perspektiv utvecklingen av olika forsknings- och utvecklingsarbeten som stödjer utvecklingen av läraryrket och skolans utveckling. Lärarförbundets ordförande **Eva-lis Sirén** betonade i sitt inledningsanförande att Lärarnas forskningskonvent vill utgöra en mötesplats där alla kan mötas och diskutera den för skolan viktiga frågan om hur vi kopplar ihop forskning och skola. Vidare framhöll hon behovet av ett nationellt center som främjar utvecklingen mot en förskola och skola som vilar på vetenskaplig grund.

Detta är angelägna frågor, och det föll sig naturligt att även denna gång erbjuda de medverkande vid *Lärarnas forskningskonvent* att skriva artiklar till *Forskning om undervisning och lärande* som byggde på deras inlägg vid konventet.

Ulla Runesson tar i sitt bidrag upp det stora intresset bland svenska lärare för Learning Study. Många lärargrupper, från förskola till gymnasieskola och inom olika ämnesområden är engagerade. Vad går egentligen Learning Study ut på? Vilka effekter ger Learning Study som utvecklingsarbete? Är Learning Study en möjlighet att bedriva så kallad klinisk forskning och på vilket sätt är resultatet komplementärt till annan forskning? Ulla Runesson pekar på möjligheten att låta lärare bli delaktiga i kunskapsproduktionen och att låta klassrummet vara den plats där teoriutvecklande fallstudier produceras. Detta kräver dock nya sätt att se på både forskning och yrkesutövande, men också nya villkor för förändringsarbetet.

Anders Arnqvist och **Ulf Blossing** presenterar ett forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivits i nära samverkan mellan Karlstads universitet och förskolor/skolor i företrädesvis Värmland. Artikeln tar sin utgångspunkt i ett samarbete och ett gemensamt intresse kring forskning och utveckling av förskolans och skolans verksamhet. Arnqvist och Blossing framhåller att samverkan mellan akademi och skola måste ses som ett långsiktigt projekt där den ömsesidiga respekten för parternas olika kompetens och utgångspunkter måste beaktas. Projektet är också ett bra exempel på hur kommuner utvecklar nya former och nya tjänster för att bedriva

skolutveckling. Men det är också ett exempel på att man inom akademien utvecklar utbildning och forskning med tydlig koppling till förskolans och skolans verksamhet. Artikeln avslutas med ett exempel på samverkan i form av utvecklingsagenter.

Ingrid Pramling Samuelsson, Lise-Lotte Bjervås och Anette Emilson presenterar några forskningsstudier som berör dokumentation, kommunikation och lärprocesser och diskuterar dessa i relation till förskolans praktik. Dokumentation, som är ett av de områden som det satsats mycket på när det gäller fortbildning, sätts i relation till kommunikation och lärprocesser, som är två andra, i dag viktiga, begrepp i förskolans verksamhet. Vad innebär detta i praktiken? Vad innebär de olika trender som nu finns i förskolans praktik med större barngrupper, krav på dokumentation och ett teoretiskt perspektiv på verksamheten som sätter strålkastaren på kommunikation? Nu är det heller inte dokumentation i allmänna ordalag som åsyftas, utan just pedagogisk dokumentation.

Lärarnas forskningskonvent gästades av en utländsk forskare, **Kathy Sylva** från universitetet i Oxford. Här återfinns ett kort referat från hennes föreläsning. Kathy Sylva presenterade en longitudinell studie med barn från tre års ålder och upp i skolåldern. I mer än 15 år har man följt 3 000 barn från tre års ålder. En förskola av hög kvalitet ger barnen möjlighet att utveckla sin egen förmåga att lära – learning how to learn. De resultat som Kathy Sylva presenterade gällde barnen upp till fjorton års ålder. Ungdomar som gått i förskola har lättare att lära och lär sig snabbare.

Pernilla Lundgren och Astrid Pettersson beskriver hur deras första forskningscirkel startades och så småningom ledde fram till ett givande samarbete mellan utbildningsförvaltningen i Stockholm och universitetet. En utgångspunkt skulle vara att insatsen skulle vända sig till ett fåtal intresserade lärare som skulle få möjlighet att fördjupa sig i forskning, och att de också skulle få möjlighet att bedriva utvecklingsprojekt med sina elever. En annan utgångspunkt var att området som skulle studeras skulle vara begränsat till någon väsentlig aspekt av bedömning i formativ mening. Det område som valdes var gensvar. Skälen till det var flera, men främst att det har visat sig att formen och innehållet i de gensvar som ges och fås har avgörande betydelse för lärande och undervisning.

Eva Alerby, Ylva Backman, Ulrika Bergmark, Åsa Gardelli, Krister Hertting, Catrine Kostenius och Kerstin Öhrling behandlar ett flertal olika psykosociala aspekter i skolan i form av mänskliga relationer, vilka har inverkan på skolans miljö och den verksamhet som bedrivs där. Skolmiljön har även olika fysiska eller materiella aspekter. Sammantaget påverkar detta såväl elevernas prestationer som deras

upplevelser av lärandesituationerna. Författargruppen presenterar forskning som visar att lärandemiljöer som kännetecknas av att det psykosociala klimatet upplevs positivt, till exempel i form av goda sociala relationer, välbefinnande och uppskattning, bidrar till elevernas förmåga att nå skolans mål. Det ska vara kul att lära sig!

Dennis Beach lägger i sin artikel ett ideologiskt perspektiv på de förändringar som skett inom den offentliga sektorn de senaste årtiondena. Han tar särskilt upp den nyliberala utbildningsförändringen, dess drag och konsekvenser. Det har skett en massiv omvandling av lärarnas, andra pedagogers och andra tjänsteutövares socialt användbara arbete i Europa under de senaste årtiondena. Det har skapats en objektiverad form av arbetskraft för mervärdesproduktion inom privatägda företag, med ibland allvarliga konsekvenser för dessa människors arbetsförhållanden, samt för utbildningens kvalitet och elevernas hälsa och lärande. Utbildningssystemens kapitalisering visar sig dessutom expandera både i Sverige och andra länder med potentiellt negativa konsekvenser för arbetstagare och konsumenter på såväl lokalt som globalt plan.

SKOLAN BEHÖVER OLIKA SLAGS FORSKNING som kompletterar varandra. Här har presenterats några sådana exempel. Den kanske viktigaste frågan i den nu pågående utvecklingen – med ökat intresse och resurser för skolforskning – är att utveckla forskningsansatser där lärare får bättre teoretiska och praktiska redskap i sitt arbete. Lärarnas medverkan som lärare och forskare är en förutsättning för att forskningen tar sin utgångspunkt i yrkets problem och ger svar som är användbara i praktiken.

Stockholm, juni 2012
Solweig Eklund,
redaktör

FOTO: INGELA ÖSGÅRD